

דחומרא דרבנן בעלמא הוא שלא לסמוך
 אצריכה ולכן אין להקל במעשה ע"ש
 בשע"מ, ולפמ"כ צ"ל ד' דמשמעות לשון
 הרמב"ם ז"ל פ"ז ממעשר דענין א"צ הוא
 שלא חל כלל א"צ ע"כ ז"ל דמה שפסק גבי
 גע דהוי ספק היינו דהוי ספיקא דדינא
 אי יש צריכה או לא, ועפ"ז אתי שפיר
 היטב הא דפסק דאפשר לתקנו למחר דממ"ג
 הפרשתו מועלת, דאי הלכה דיי"צ כזר
 נהפס החמול על מה שיפריש למחר, ואי
 א"צ הלל הדיון הוא דאינו חל כלל ועדיין
 עבל הוא ושפיר מהני הפרשתו למחר
 לחקן מכאן ולהבא.

(ו) והגרעק"א ז"ל במערכה לעירובין
 הסביר דברי רש"י ז"ל

בחולין דיי"ד [דפירש גבי שני לוגין דמד"א
 א"צ ואסור דזכו משום דחיישינן שמא
 תרומה שחה ומוכה דאפילו אי א"צ חל
 התרומה] דסובר רש"י ז"ל דדי צזה שהשני
 לוגין היו עומדים להפרשה ואט"פ שאין
 אין יכולין לברר מי הם השני לוגין שעמדו
 להפרשה כיון דא"צ מ"מ הני שני לוגין
 דקמי שמיא גליא שכו עומדין להפרשה
 נהפס צהן שם תרומה ותמה צזה דודאי
 צאומר שני לוגין שאני עתיד להפריש צעינן
 שחלצד שיהיו עומדים להפרשה, יהיו נמי
 מופרשים צפועל, דהא אמרינן שמא יבקע
 הנאד ונמלא שותה "טבלים" למפרע הרי
 מצואר דלכשיבקע ולא יצאו לידו הפרשה
 צפועל, הווי להו "טבלים" ע"ש ולעני"ד
 לקי"מ דשפיר י"ל דסגי צעומד להפרשה
 אט"פ שלא הופרש צפועל, אלא דבהויא
 דשמא יבקע הנאד ונמלא שותה טבלים
 למפרע ליכא אפילו "עומד להפרשה" דהא
 זה קאמרינן התם למד"א יש צריכה, ולדידי
 כמו דהיכא דהופרש לצסוף אמרינן דהוצר
 שזכו העומד להפרשה. ה"ג היכא דבקע
 הנאד אמרי צריכה היינו דהוצר הדבר
 למופרע שלא ה"י כאן עומד להפרשה כלל
 ומש"ה הו"ל טבלים למפרע דהא למד"א
 יש צריכה כל מה שנעשה לצסוף אמרינן

והנראה צזה דודאי כשאינו מפרע שיחול
 על אחת מיוחדת אלא אומר
 שצחוק אותן פרוטות יהא אחת מהן הקדש
 וכן כיו"צ נשאר דברים ששיטח דחל דהא

משקרא לא נחיה להטיל החלות על דבר
 פרטי רק שכלל אותן הפרוטות תהא אחת
 הקדש, ורק במפרע דבריו כגון שני לוגין
 שאני עתיד להפריש או אם ירדו גשמים
 תהא זו תרומה, או ה"ג גיעך שעה אחת
 קודם מיתתי שרצה להטיל דין תרומה על
 שני לוגין מיוחדים, אותן שיפריש למחר,
 או רמון זה על זה, או שיחול הגט בצאותה
 שעה המיוחדת שהיא סמוך למיתתו צזה
 דעת התוס' דכיון דא"צ לא חל כלל דא"א
 שיחול על דבר פרטי כשלא יהא לנו כח
 לבררו לעולם אצ"ה, וכדאסברה לה
 הגרעק"א ז"ל במערכה לעירובין דאין ראוי
 שיחול החלות על הדבר שלא נוכל לבררו
 ע"ש ועיין לשון הר"ן ז"ל נדרים ר"פ
 השותפין וכ"ז הוא צשרוצה שיחול על דבר
 פרטי שצחוק התערובות, אבל היכא דאמר
 צדך כלל שצחוק אותן תערובות יהא אחת
 קך וכך ואינו צח כלל לקצבו על אחד
 מיוחד שבו, צזה הכל מודים שחל צתערובות
 כפי השיעור שהתפס צו וצילדותי הארכתי
 צזה הרצה צחיצורי שעי"ת ולא התחקתי
 הדברים שהם דרך פלפול צעלמא והשי"ת
 ינחנו צדך אמת ויאיר עינינו צתורתו
 הקדושה.

סימן כ

בעניני שליחות

בפרק מי שחזו ד"ע ע"צ מצואר דהאומר
 כתבו גע לאשתי וגשתה אין
 כותבין עד שישתפה [ולא נחלקו רי"ח
 ור"ל אלא צקורדייקוס אי דינו כשועב
 ע"ש] ודעת הטור צס"י קכ"א דהגט צעל
 מדאורייתא ומלשון הרמב"ם ז"ל מוכה דהוי
 רק גט פסול והיינו מדרבנן כמו שהאריך
 הפרי"ח שם, והסביר שם דעת הרמב"ם ז"ל
 משום דהשליח כבר נכנס צמקום הצעל

ולא איכפת לן מה שהצעל שועב והיינו
 דעינן שליחות הוא שנמסר להשליח כח
 צעלות על מה שנשתלה, וכבר הוא שועב
 מכה עלמו, ודעת הטור הוא שהשליח אינו
 אלא כיד המשלה והמעשה מתייחסת
 להמשלה, וכיון שהמשלה שועב ומעשה שועב
 אינו כלום ממילא גם מה שהשליח עושה
 צשצילו לאו כלום הוא, וע"י קצ"ח ס"י
 קפ"ח סק"צ דכ"י דלהרמב"ם ז"ל שהשליח
 כבר נעשה צעל המעשה הא דאין השליח
 נותן גט לאחר מיתת הצעל כדתנן צפ"ק
 לא יתנו לאח"מ זהו משום שכבר ליכא מה
 לגרש, דהא כבר פקע האישות צמיתת הצעל
 ושכן משמע מפירש"י ז"ל צגיטין ד"ט ודי"ג
 שפ"י אין שטר לאח"מ משום שכבר פקע
 ליה רשותיה וחיייל רשות יורשין פ"י דהוי
 דהשליח הוא עלמו צעלים להקנות ממון זה
 או לגרש אשה זו מ"מ אינו אלא צעלים
 להקנות או לגרש ממנו ואשחו של המשלה
 וכשמת משלה ליכא מה לגרש או להקנות
 וע"ש צקצ"ח מש"כ עוד צזה *).

והנה התוס' קידושין דע"ח ע"צ הוכיחו
 דגוסס יכול להקנות ולגרש מהא
 דגיטין דכ"ח המציא גט והניחו אָן או חולה
 נותנו צחזקת שהוא קיים וא"ר ל"ש אלא
 חולה אבל הניחו גוסס לא שרוב גוססין
 למיתתו ומשמע שרק משום שחיישינן שמא
 מה המשלה הוא דלא יתן אבל אי הוי
 עדיין גוסס יכול השליח לגרש, והוכיחו
 התוס' מכאן דהגוסס עלמו כפיקח לכל
 דבריו, והיינו דהתוס' סביר דאי הגוסס
 עלמו כמה לענין הקנאה פ"י שאינו יכול
 להקנות, גם שלוהו לא היה יכול לעשות
 צמקומו וכ"כ הרא"ש ז"ל צקידושין שם
 להדיא ומוכה דסביר כהטור דכשהמשלה
 נעשה לאו צר הקנאה גם השליח אינו יכול
 לעשות צמקומו, וכמש"כ הפרי"ח [אך קצ"ח
 יש לדחות דהא מרבנן לכוי"ע אין השליח

• א"ה עיין יתן נקב"י ד"ט עיין כ"ה

יכול לעשות היבא דנשתעב המשלח כמבואר
 צפרק מני שחזו וכנ"ל, אך ריבטת דברי
 התוס' והרא"ש ז"ל שתפסו בפשיטות דהיבא
 דהמשלח לאו בר עשיי, פסול גם מעשה
 השליח, ולא הזכירו כלל סוגיא דמי שחזו
 משמע כהפ"ח דכברי דממילא אין מעשה
 השליח כלום מה"ת, ודעת רבינו יואל ז"ל
 שהצ"ח הרא"ש ז"ל שם דהגוסס כמה לענין
 שאינו יכול להקנות [וראייתי צחוס' ר"י
 הזקן ז"ל בקדושין דע"ה שם שכ"ה ג"כ
 דעת רבינו חננאל ז"ל] אע"פ שמוכח בגיטין
 דהשליח יכול לגרש היבא דהמשלח גוסס,
 משמע לכאורה דכברי דהשליח נעשה בעלים
 לגרש ומכח עלמנו מגרש ולא איכפת לן
 צמה שהמשלח אינו בר הקגאה וכהרמב"ם
 ז"ל, אך אינו מוכרח כלל דו"ל כמש"כ הק"י
 בקידושין שם דהא דלמרינן בגיטין דכ"ח
 הטעם דרוב גוססין למיתה אינו משום
 דצטודו גוסס יכול השליח לגרש, אלא משום
 דזה ודאי שאין הגוסס נמשכת זמן רב,
 אלא או דמת או דנתרפא, ואי לאו דרוב
 גוססין למיתה ודאי כבר נתרפא ושו"ר שכ"כ
 הרשב"א ז"ל להדיא צ"י מי שחזו לדעת
 רבינו יואל ז"ל, ומשמע מזה דגם דעת
 הרשב"א ז"ל הוא כהעור דאי המשלח לאו
 בר הקגאה אין צמעשה השליח כלום דל"כ
 צפשוטו ניחא הכי דלריך לעממא דרוב
 גוססין למיתה דאי לאו הכי היה מעשה
 השליח קיים מדאורייתא עכ"פ וכנ"ל.

הכלל לדעת הרמב"ם ז"ל כשעשה שליח,
 ונשתעב המשלח, יכול השליח לעשות
 שליחותו מדאורייתא וכ"י דעת רש"י ז"ל
 כמש"כ הקל"ה"ה, ודעת העור וכ"י דעת
 התוספות והרא"ש ז"ל צ"י עשרה יוחסין
 וכן נראה דעת הרשב"א ז"ל שם דכל
 שהמשלח אינו בר הקגאה, מעשה השליח
 בטלה לגמרי מדאורייתא וכמשנ"ת.

(ג) אך ויה שחפסו הפ"ח והקל"ה"ה
 כשיטת הרמב"ם ז"ל דסובר
 דהשליח נעשה בעלים על המעשה ואינו

כיד בעלמא של המשלח יש לדחות דלעולם
 גם להרמב"ם ז"ל אין השליח אלא כיד
 המשלח והמשלח הוא העושה את המעשה
 ע"י שליחו שהוא כמותו והא דאפילו נשתעב
 המשלח מהני להרמב"ם ז"ל מעשה השליח
 מה"ת, היינו משום שיש להסתפק בהא
 דאין מעשה שוטב כלום אם זהו רק משום
 שאין לו צמליאות דעת, וכל מעשה קנין
 הרי אינו מועיל בלא דעת, או שאפילו בגזונא
 שא"ל דעת, אין לשוטב כח לעשות קנינים,
 דדיני קנינים לא ניתנו אלא לנן דעת, וככ"ג
 נחלקו רש"י ז"ל ותוס' גבי קטן אי מהני
 מדאורייתא כשמייבס את יצמתו דדעת רש"י
 ז"ל בקידושין דו"ט מדאורייתא גם קטן
 קונה צימתו [ודלמרינן עשו ביאת בן ע"י
 כמאמר בגדול היינו דרצנן גזרו שלא יהא
 קנין גמור אלא כמאמר] ודעת התוס' שם
 דלדברא מדאורייתא אין ביאתו כלום ורצנן
 החמירו לעשותו כמאמר בגדול, והיינו דדעת
 רש"י ז"ל הוא דהא דקטן אין מעשיו כלום
 זהו רק משום שכל קנין לריך דעת וקטן אין
 לו דעת, אבל ציבוס דקו"ל הבא על יצמתו
 בין בשוגג בין במזיד כו' קנה וא"ל כלל
 דעת לקנות, ממילא גם מעשה הקטן מהני,
 ודעת התוס' הוא דקטן אין מעשיו כלום
 מולד עלמנו אפילו היבא דא"ל דעת שלא
 נתנה התורה דיני קנינים אלא לנן דעת
 ומשו"ה גם קנין יבוס שא"ל דעת לא מהני
 בקטן.

ובתוס' כהצות דו"ה צהא דגר קטן
 מטבילין אותו ע"ד צ"ד מטעם
 זכי דזכין לאדם שלא צפניו כדלמרינן התם
 הקשו דהא זכי מטעם שליחות הוא ואין
 שליחות לקטן ע"ש וצחידושי רעק"א ז"ל
 שם כתב לתרן דהא דאין שליחות לקטן
 הוא משום דאין לו דעת לעשות שליח דא"ל
 להיות שליח אא"כ נתמנה מדעת המשלח,
 אבל בזכי דממילא נעשה שליחו ואפילו
 בגדול א"ל דעתו ה"י מהני אפילו לקטן
 ע"ש, אבל דעת התוס' נראה שהוא כשיטתם
 בקידושין דאפילו ניבוס דא"ל דעת אין

מעשה קטן כלום משום דעיקר דיני קנינים
 לא ניתנו לקטן וה"י עיקר דיני שליחות
 [שחחר אפשר להיות צמקומו וכמותו] לא
 ניתנו אלא לנן דעת ומשו"ה ליה ל"י שליחות
 אפילו היבא דא"ל דעת. [וצחידו' לכהצות
 כתבתי צע"י צאופן אחר דאפילו חת"ל
 שזה הזוכה נעשה שליחו של הקטן מ"מ
 כיון שהקטן עלמנו אינו בר הקגאה הו"ל
 כדון עשה שליח ונשתעב המשלח לדעת
 העור מעשה השליח בטלה].

ובתמורה דף צ' ע"ב צעי רמב"ח קטן
 מכו שימיר ה"ד אי לימא צקטן
 שלא הגיע לטוגת נדרים לא תיבצי לך כיון
 דחקדושי לא מקדיש אמורי מימר פי' כיון
 שאפילו להקדיש אינו יכול כש"כ שתמורה
 לא הוי ללקות עלי, ונשאלתי דמאי ק"י
 הוא אדרבא הקדש אינו יכול לעשות משום
 שאין לו דעת אבל תמורה דקו"ל לקטן
 דף י"ז דעשה צו שוגג כמזיד וחלה תמורה
 אפילו בדליכא דעתו לכך אפשר דה"י שייכא
 בקטן, ולכאורה מוכח מזה דהא דקטן אינו
 יכול להקדיש אינו מחמת חסרון דעת בלבד
 אלא שעלם דיני הקדשות לא ניתנו לקטן
 רק לנן דעת בלבד ומשו"ה פשיטא דגם
 תמורה אינו יכול לעשות, אך יש לדחות
 דהא דעשה שוגג כמזיד בתמורה פירשו
 אמוראי צמכה אנפי בתמורה דו"י ע"ש
 והיינו גוויי שעכ"פ היה דעתו לעשות
 תמורה רק לא צאופן שהוליא מפיו א"י
 צאומר מותר, אבל שוגג גמור שלא נחכוין
 לשום תמורה כלל גם בתמורה לא מהני
 ע"ש צחוס' ד"ה אכנס, וקטן מקרי שאינו
 מתכוון כלל לשם תמורה כיון דאין דעתו
 דעת ויש לפלפל.

והשתא י"ל דצהא פליגי הרמב"ם ז"ל
 והעור דלכו"ע אין השליח אלא
 כיד המשלח והמשלח הוא העושה ע"י שליחו,
 אלא דהרמב"ם ז"ל סובר דהא דאין מעשה
 שוטב כלום זהו רק מפני שחסר לו מליאות
 דעת וגמירות דעת הלריך לקנין אבל כשכבר
 יש לו שליח שדעתו של שליח כדעת המשלח

נמלא דהמשלח הזה שנשתעב, הוא שוטב
 כזה שיש לו דעת, דהא דעת שליחו כדעתו
 הוא ומשו"ה שפיר מהני מעשה שוטב זה
 שעשאו ע"י דעת שליחו, וזהו כשיטת רש"י
 ז"ל גבי קטן דכל היבא דליכא חסרון דעת
 מהני גם מעשה הקטן וכנ"ל, ודעת העור
 הוא כהתוס' דקטן אינו בר הקגאה אפילו
 היבא דא"ל דעת ומשו"ה נמי כשיש לו
 שליח שדעתו כדעת המשלח לא יועיל כיון
 שעיקר דין הקגאות אין לו וכש"כ צשוטה
 דגרע יותר מקטן [כמבואר צחוס' דכ"ב
 ע"ב ע"ש] שאין מעשיו כלום אפילו בדליכא
 חסרון דעת ומשו"ה כשנשתעב המשלח אין
 מעשה שליחו המתייחס לו למשלח מועילין
 כלום.

ואחר זמן מלאתי שהדברים מוכרחים
 צירושלמי ר"פ מי שחזו [הוצא
 צאור שמה פ"ב מגירושין הע"ו] דליתא
 התם פלוגתא דריו"ה ור"ל צעשה שליח
 ונעשה קורדייקוס אי כותבין מיד או
 לכשישתפה [והירושלמי סובר דקורדייקוס
 כשוטה גמור ע"ש דמדמה קורדייקוס
 לנשתעב, וצירושלמי הגירסא איפכא מדריו"ה
 לר"ל ודר"ל לריו"ה] וקאמר התם זרק
 לה גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר
 תפלוגתא דריו"ה ור"ל פי' דלמד"א דמהני
 מעשה השליח אע"פ שהמשלח קורדייקוס,
 ה"ה דמהני מה שעשה אתמול אע"פ שהיום
 צשעת חלות הגירושין הוא קורדייקוס, וזה
 מתבאר היעב עפמש"כ שהנידון צעשה
 שליח ונשתעב הוא אם מעשה שוטב עלמנו
 מהני היבא דליכא חסרון דעת כגון שיש
 לו מכבר שליח [שדעתו כדעת משלחו] וה"י
 מועיל כשנתן גט שיחול למחר דהירושלמי
 סובר דכבר אין כאן חסרון דעת דדעתו
 והקגאתו של אתמול מהני, ומד"א דא"ל
 לשליח לעשות היבא שהמשלח שוטב והוא
 לפמשנ"ת משום דהמעשה נחשב שהופעל
 מוכח המשלח שהוא שוטב ואין שוטב יכול
 לגרש אפילו בדליכא חסרון דעת ה"ה נמי
 דבמגרש שיחול למחר ונעשה שוטב דלא

מהני דעכ"פ זמן חלות הגירושין הוא עכשיו, ונעשה מכה שוטת שאינו צדון גירושין.

ומהירושלמי מוכח שהשליח אינו נעשה צעל המעשה לגרש מכה עלמו כאילו היא אשתו שלו, דא"כ מהא דלחוד מד"א יכול השליח לגרש בעוד המשלח שוטת אין ראייה כלל להא דמגרש שיחול למחר ונעשה שוטת, דהתם המגרש שיחול למחר ודאי אין חלות הגירושין אלא מכה הצעל שהוא שוטת ואין לשוטת תורת גירושין, ושליח שאני שהשליח הוא המגרש והשליח פיקח, אע"כ דהירושלמי סובר דגם השליח אינו צעלים לגרש רק דידו כיד משלחו והמשלח הוא המגרש ומד"א דמהני כשהמשלח נשחטה, הוא רק משום שגם מעשה שוטת מהני היכא דליכא חסרון דעת ומשוי"ה ראוי נמי שיהא גט למחר אע"כ שנשחטה כיון דכבר ליכא חסרון דעת וכבר כתב צ"ח"ש שם בקפ"ה דמהא דמדמה הירושלמי דין מגרש למחר לדין מגרש ע"י שליח מוכח דלאו מטעם שהסביר הפר"ח מהני צהא דעשה שליח ונשחטה, ואחר זמן רב מלאתי כעין דברינו אלו באחיזעזר חאה"ע סי' כ"ח עי"ש צ"ח"ש [ובעיקר סברת הירושלמי דמגרש שיחול למחר א"ל למחר דעת המגרש, הצבלי דכ"ז קכ"ז פליג וסובר דאפילו לר"מ דאדם מקנה דש"ל מ"מ צ"ח"ש שיחול לכשיבא גוסס לא מהני משום דצטעין דעת מקנה צטענת חלות הקנין עיין או"ש סוף הלכות זכ"י שהאריך בזה, אך י"ל דטעם הצבלי דאילו יכול להקנות שיחול כשהוא גוסס אפילו לר"מ, זהו משום דאין שוטת צתורת קנין אפי"ה היכא דליכא חסרון דעת ולפ"ז הא דלהרמב"ם ז"ל מהני מעשה השליח מה"ה אע"פ שהמשלח נשחטה ע"כ הטעם משום דשליח שאני שהוא עלמו כבר נעשה צעלים למעשה זו וכדברי הפר"ח והקפ"ה"ח].

ג) והנה הקפ"ה"ח שם כתב להוכיח דאפילו אחר מיתת המשלח לא בעל

השליחות [משום שהשליח עלמו נעשה צעלים למעשה זו] מהא דאמרינן בגיטין דכ"ט גבי שליח עושה שליח דא"ר"א אם מת ראשון צעלו כולם ומר צ"ח"א אמר דכולהו מכה צעל קאתי ומשוי"ה אפילו מת ראשון לא צעלה שליחות השני והרי צ"ח"א מהני אינו שליח הצעלים אלא שלוחו של ראשון כדמוכח ממש"כ המהר"ם פדווא ז"ל דהשליח ראשון יכול לצעל את השני, ומ"מ קוי"ל כמר צ"ח"א דמת ראשון לא צעל השני אלמא דהשליח נעשה צעל המעשה ושליחותו קיים גם לאחר מיתת המשלח וטעמא דלא יתנו לאח"מ אינו אלא משום דכבר ליכא מה לגרש כיון דכבר פקע אישות דצעל ממנה, והכא צמת שליח ראשון אכתי איכא מה לגרש אח"כ הקפ"ה"ח. ולענ"ד אינו מוכרח כלל דשפיר י"ל צהא דלמר צ"ח"א לא צעל שני צמיתת ראשון הוא משום שהשני שלוחו של הצעל שזהו עיקר דין השליח עושה שליח שטושהו שלוחו של צעל לא של עלמו וכדמשמע לשון הגמרא כולוהו מכה צעל קאתי, ומש"כ המהר"ם ז"ל דהראשון יכול לצעל את השני ינחא אפילו אי השני נעשה שלוחו של הצעל דמ"מ כיון דמכה פיו ודיבורו של הראשון נעשה שלוחו של הצעל י"ל דהראשון יכול לצעלו דעכ"פ דיבור שלו יכול לצעל דאחי דיבור ומצטל דיבור, והדיבור הלא שלו הוא.

ובאור שמה פ"ב מגירושין הוכיח איפכא דהא לא אמר מר צ"ח"א [דכי מת ראשון לא צעיל השני] אלא משום דכולהו מכה צעל קאתי היינו שהשני הוא שלוחו של הצעל, הא אילו היה שלוחו של ראשון היה צעל צמיתת הראשון, אע"פ שעדיין איכא אישות לגרש אלמא דהשליח אינו נעשה צעלנו צעל המעשה רק נחשב ידו של משלחו, וה"ה נשחטה כיון דהמשלח לא יכול לעשות אין מעשה שלוחו מועיל ע"ש צ"ח"ש, אכן לפי דרך הירושלמי הנ"ל אין ראייה ממת לנשחטה ד"ל דאע"פ שאין

השליח אלא ידו של משלח מ"מ מהני מעשיו אע"פ שהמשלח שוטת דגם שוטת יכול לעשות היכא דליכא חסרון דעת אצל כשמת משלחו שפיר אין השליח יכול לעשות כיון דמת עלמו ודאי אין לו תורת הקפ"ה"ח וקנינים, ועכ"פ לענין גדר שליחות אי נעשה צעל המעשה או כיד המשלח הרא"ה של הא"ש נכונה מהא דאמר מר צ"ח"א טעמא דהשני לא נתצטל צמיתת הראשון משום דמכה צעל קאתי כולוהו, היינו שהשני שלוחו של הצעל דמשמע דאי הוי שלוחו של ראשון היה השני מתצטל צמיתת ראשון אלמא דאין השליח נעשה צעל המעשה וכנ"ל.

אכן לענ"ד י"ל דאפילו אם נומא דהשליח נעשה צעל המעשה ומשוי"ה יכול לעשות שליחותו אפי"ה כשנשחטה המשלח, מ"מ כשמת המשלח פקע כח הצעלות מהשליח, לפי שלא נעשה השליח צעל המעשה אלא משום שיש לו תואר צה כח וממלא מקומו של משלחו ומורשה לפעול צמקומו וידו כידו, ולכן היכא שנשחטה המשלח דאכתי איכא על השליח תואר ממלא מקומו וצ"ח כח של צעל האשה שפיר אית לי לשליח עלמו כח לגרש כדון צעלים, אצל כשמת משלחו דע"כ פקע מהשליח תואר ממלא מקומו וצ"ח כוחו של משלח, כיון דהוי כמאן דליכא כלל האי משלח צעולם הזה, ממילא שוב פקע נמי כח הצעלות של השליח שכל כח הצעלות לא הי' לו אלא מחמת היותו צה כחו וממלא מקומו של המשלח וכנ"ל וגם מש"כ רש"י ז"ל צד"ט ובד"י"ג צהא דלא יתן השליח לאח"מ משום דכיון דמית פקע לי רשותי וחיל על העבד רשות יורשין אפשר דאין כוונתו ז"ל כהצנת הקפ"ה"ח משום שליכא מה לגרש ולשחרר אלא כוונת רש"י ז"ל נמי משום דליכא מגרש ומשחרר כיון שהמת כבר אינו צעל האשה והעבד, וממילא פקע נמי כח השליח שכל כוחו אינו אלא מתורת צה כוחו של משלחו הוא דהוי ובמו שנחב"ה.

וניחא צהכי ליושב הא דמוכח מר צ"ח"א [דצמת ראשון לא צעל שני] מהא דאילו מת צעל מודי מששא אית צהו כולוהו מכה מאן קאתי מכה צעל איתי לצעל איתי לכולוהו כו' דתמורה מאי ראייה מהא דאי מת צעל ליכא מששא בכל השלוחים, שהשני אינו שליח ראשון, אלא שלוחו של צעל, הלא צפטו אפילו אי השני אינו אלא שלוחו של ראשון כי מת צעל צעלו כולוהו משום דכבר אין מה לגרש דהא כבר פקע האישות וכבר תמה בזה הא"ש ונשאר צ"ח"ש, ולפמ"ש"כ י"ל דזה פשוט להגמרא דבין אם נאמר שהשליח הוא רק יד המשלח בין אם נאמר שהשליח נעשה צעלים לגרש מ"מ כל כוחו אינו אלא מחמת תואר ממלא מקומו וצ"כ של צעל האשה וכשמת הצעל ממילא פקע כח השליחות [מלכד הטעם שאין מה לגרש] ומהא מוכיח מר צ"ח"א דע"כ כל כוחו של השני אינו אלא משום [שע"י מינויו של הראשון] הוא נעשה צ"כ של הצעל, דתור צ"כ של הראשון א"ה לגרש אשה של הצעל, שכרי הראשון עלמו אינו יכול לגרש מכה עלמו אלא מחמת היותו צ"כ וממלא מקומו של הצעל. ודוק כי קרתי וגם ר"ה דאמר דמת ראשון צעל שני אפשר דסובר נמי דהשני נעשה שלוחו של הצעל ומשום טענת מר צ"ח"א דצלה תורת צ"כ של צעל האשה א"ה לגרש, רק דסובר כיון דעכ"פ המינוי של השני נתהווה מחמת כח הגירושין שהיה לראשון משוי"ה קסבר דצמת ראשון פקע כח שני ויש לפלפל וקלרתי.

אח"כ מלאתי צבית מאיר סי' קכ"א סי"ב שטמ"ד בזה, מה הוכיח מצ"ח"א מהא דמת צעל צעלו כולוהו דהשני הוא שלוחו של צעל ולא של ראשון הא אפילו אי השני שלוחו של ראשון אי מת צעל ע"כ צעלו כולוהו משום דליכא מה לגרש כיון שכבר פקע האישות, וחירץ דהא כל הנפק"מ אי יכול לגרש לאח"מ הוא צביל לפטורה מניסום וכל היכא דזקוקה לינוס דעת הכי"מ

הוא דאכתי איכא עלה אישות דבעל הראשון וממילא איכא מה לגרש דהיינו להפקיע כח הבעל שנשאר באשתו וע"י זה תפקע זיקה, וכיון דמי"מ אי מת בעל בטלו כולכו מוכח דכולכו מכה בעל קאתי [והגר"פ בהגהותיו שם לא מסתבר לי דנשאר בהיבמה אגידות אישות לבעלה הראשון וע"ש מש"כ הוא ז"ל לתרץ ולא הצנתי דבריו ז"ל ולכן לא העתקתי אותם וע"ש].

והבי"מ הוכיח מזה דבעשה שליח ונשתטה המשתלה, מעשה השליח אינו כלום כשיטת העור והוא מהא דלא יתן השליח הגט לאח"מ ואין לדחות דשאני לאח"מ שכבר אין מה לגרש [וכמש"כ הקל"ה"ח] דמהא דמר בר"א הא מוכח דגם לאח"מ איכא על האשה אגידות אישות דהבעל היכא דזקוקה ליבום ובע"כ הא דלא יתנו לאח"מ הוא משום שכיון שמשלחו לאו בר גירושין הוא ממילא שלוחו לא עדיף ממנו אה"ד ז"ל ע"ש, ולפמש"כ לעיל נראה דאפילו לשיי הצי"מ דגם לאח"מ לא תפקע איסור האישות היכא דזקוקה ליבום, מי"מ אין ראיה ממת לנשתטה, דכשנשתטה עדיין הוא בעל האשה ויש על השליח תואר ממלא מקום וצ"כ של בעל האשה וע"י זה אית לי תורת מגרש אע"פ שמשלחו אינו זדון גירושין אבל כשמת המשתלה דכבר אין על השליח תואר ממלא מקום הבעל דהא הבעל כמאן דליתוי דמי והי דעל האשה אכתי איכא איסור אישות מכה הבעל מי"מ מהשליח תפקע דין בעלות לגרש כיון שכבר אינו בתואר ממלא מקום הבעל וכ"ל ויש לפלפל *).

ד) והנה הא"ש שם הביא סעד דהשליח נעשה בעלנו בעל המעשה [ולא שהמשתלה עושה החלות ע"י שלוחו שהוא כידון] מתמורה ד"י דאמרינן א"כ [היינו אם תאמר דהמקדיש עושה תמורה] מלינו לצבור ושוחפין עושין תמורה כגון דשוו שליח

לאקדושי פירש"י ז"ל דהשתא הוי מקדיש יחיד וקרינן צ"י קרבן יחיד דשייכא צ"י תמורה, ואי נימא דענין שליחות הוא שהמשתלה עושה ע"י מעשה שלוחו א"כ אין כאן קרבן יחיד דהא המשלחים הם לצבור ושוחפין ופשיטא דאין זה קרבן יחיד וע"כ דהשליח עצמו הוא בעל המעשה עכ"ד ז"ל, ואולם לפמש"כ בהגהת מחנ"א הלכות שלוחין סי' ז' אינו ראוי כלל, דהמחנ"א הביא שם דעת המכרי"ט ז"ל דא"א לעשות שליח להקדיש דהו"ל מילי ומילי לא מימסרי לשליח והמחנ"א הוכיח מסוגיא דתמורה הבי"ל דאפשר לעשות שליח להקדיש דהא כהדיא אמרינן כגון דשוו שליח לאקדושי והגהת המחנ"א כתב דהתם בתמורה שאני דמייירי שאמרו לשליח להקדיש שורו של השליח ואין זה ענין שליחות מדיון שלוחו של אדם כמותו דהא בהמת עצמו ודאי מקדיש מכה עצמו אלא הכונה שאחד הקדיש צבציל להחכפר כפרה של לצור ושוחפין ע"ש, ולפי"ז אין מכאן ראיה כלל דהשליח העושה גירושין וקנינים באשתו או ממנו של משלחו הוא כבעלים לעשות מכה עצמו, דהביא דתמורה שאני שצבל שלו הוא מקדיש וזה פשיטא דמכה עצמו הוא עושה.

עוד באר"ש שם דלכאורה פלוגתא הוא בקידושין דמי"ג דרז סבר שליח נעשה עד עד ודדי ר"ש סברי דאין שליח נעשה עד כיון דשלוחו של אדם כמותו הו"ל כגופו, והיינו דרז סבר דהשליח אינו אלא יד המשלה ומש"ה אינו כבע"ד ודבר"ש סברי דהשליח הוא בעלים למעשה זו ע"ש, ואינו מוכרח דאפילו אי רז סובר ג"כ דהשליח הוא בעל המעשה מי"מ מלי שפיר סבר דכשר לעדות דאפילו הבעלים עצמן כשרין לעדות כשאינם נוגעים בעדותן כדמוכח מהא דנאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי וכמש"כ כ"ז האב"מ בס"י ל"ה סק"א [ולדבר"ש אפטר דאפילו אין השליח אלא כיד הבעלים חשיב לי כבע"ד כיון דלענין זה גופו כגוף המשלה].

ה) והנה נתבאר לעיל אות צ"י דמהא מחלוקת הפוסקים בעשה שליח ונשתטה אין הכרח דלכרמ"ז"ס ז"ל ודעמי נעשה השליח בעל המעשה כבעלים ומי"מ מכה דוכתי מוכח דאיכא גזה מחלוקת הראשונים ז"ל ואעתהיק בקלרה מש"כ בזה הא"ש דבקדושין ד"ט מצוה לר"ך שיכתוב השטר קידושין מדעת האשה וכשעשתה שליח כתב הרמ"ז"ס ז"ל דסגי צשיכתוב מדעת השליח והרמ"ז"ן ז"ל סובר לר"ך דוקא דעתה ע"י בהרמ"ז"ן ז"ל ורשב"א ז"ל קדושין ד"ט וז"ל דבהא פלוגי דלכרמ"ז"ס ז"ל השליח נעשה בעל המעשה ולהכי סגי צשיכתוב מדעת השליח דהו"ל הוא עצמו כבעלים לקבלת קדושין אלו והרמ"ז"ן ז"ל סובר דהשליח אינו אלא ידו של האשה והאשה היא המקבלת קדושין ע"י מעשה שלוחה ומש"ה לר"ך דוקא דעתה.

עו"ש באר"ש בזה דלדעת הרמ"ה ז"ל צעין דוקא נייר של הבעל ולא מהני נייר של שליח הבעל והיינו משום דהשליח אינו אלא ידו של המשתלה והפר"ח חולק צס"י ק"כ וסובר דמהני נמי נייר של השליח וע"י ח"מ שם וצתו"ג, והיינו משום דסבר דהשליח הו"ל כבעלים לעשיית הגירושין ומש"ה מהני נייר דידי דהו"ל נייר של המקנה.

עו"ש באר"ש בזה דגדריס דע"צ בעל מכו שיפר צלל שמיעה ואייתיקן הא דהאומר לאפטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר לה דסבר ר' יונתן דמהני והא לא שמע בעל וצבר"ן ז"ל הקשה דשאני הכא דשלוחו שמע ושלוחו כמותו והרא"ש ז"ל מתרץ דעל שמיעה שהוא מידי דממילא לא שייך שליחות, אכן הר"ן ז"ל סובר דכיון דהוא שליח להפרה ממילא הוא עצמו הבעלים להפרה זו וסגי בשמיעה דידי דא"ל שמיעה בעל האשה רק בעל ההפרה היינו זה שיש לו כח ההפרה לר"ך שישמע ואח"כ יפר וע"ש באר"ש מה שפלפל עוד בזה בזה

דנחלקו בשליח הרובה להקנות מעלעלין של המשלה אגב קרקע של השליח אי מהני דתליא בהנ"ל דאי הוא בעלים דהקנאה זו מהני אגב קרקע דידי וע"ש עוד באר"ש מה שפלפל בזה בהביא דשטר ע"י אחרים קדושין דכ"ג.

ובספר תפארת ירושלים על משניות גיטין אות ל"ד כתב צ"ס הגר"ש איגר ז"ל בזה דקדושין ד"י צהילך מנה וכתקדושי לפלוני דמקודשת מדיון עבד כנעני דפירש"י ז"ל דהוא ה"י שליח לקדש צבציל פלוני רק הכסף נתן משלו ומהני מדיון ע"כ והריעצ"א ז"ל כתב דאי הוא שליח ח"ל לדין עבד כנעני דפשיטא דמהני כסף של השליח דהא הוא הוא המקדש ע"ש, והיינו דהריעצ"א ז"ל סובר דהשליח נעשה בעלים לקדש והוא בעל המעשה ופשיטא דמהני כסף שלו צלא דין ע"כ ורש"י ז"ל סובר דהשליח אינו אלא כיד המשלה והמשלה הוא המקדש [ע"י מעשה שלוחו] ומש"ה לר"ך דוקא כסף של הבעל שהוא המקדש וא"א שחועיל כסף של השליח אלא מדיון ע"כ וע"ש עוד בתפארת ירושלים מה שפלפל צענין זה.

ו) ובגיטין דכ"ד א"י בזה דלא חזרה שליחות אלא הבעל דלא מהני פירש"י ז"ל שליח לא מקרי אלא המשתלה מזה לזה שראוי לחזור אלא שולחו כו' וזו אינה ראוי לחזור שהרי לא נשתלחה אלא "לעלמה" ואח"כ נעשית היא "בעל המעשה" ובעל השליחות קודם שתחזור, וכתוס' כתבו שליח לא מקרי אלא המשתלה מזה לזה שראוי לחזור כו' קודם שימעה שליח לאחרים עכ"ל פ"י דהתוס' הוסיפו דלאו דוקא כשהשליח נעשה בעל המעשה עצמו [כשהיא דהתם שהאשה עצמה שליח להולכה עד דמטי התם כו'] אלא ה"ה כשנעשה צסוף "שלוחו" של "בעל המעשה" נמי פסול ודברי התוס' מוכרחים דהכי מצוה להדיא לקמן בדף ס"ג דלא ונהני שהשליח הולכה יהא נעשה שליח לקבלה מטעם דלא חזרה שליחות

אלל הבעל ונראה דרש"י ז"ל סובר כאן דכל שליה נקרא נמי בעל המעשה שאינו כיד דעלמא להמשלח אלא אית לי הכח לעשות חלות זה, וא"כ כשנעשה לבסוף שליה לקבלה כרי הוא ג"כ כנעשה בעל המעשה עלמנו לענין קבלת הגע לגירושי האשה וכלול במש"כ רש"י ז"ל "שלא יהא נעשה בעל המעשה" גם דין זה שלא יהא נעשה שלוחו של הזוכה דהיינו שליה לקבלה.

(ז) ובר"פ כל הגט חנן שמת קול סופרין מקרין כו' פסול משום שלא היה לשמה וקשה להך שיטה שכתבו התוס' דף כ"ב ע"ב דצעינן שלוחות לכתיבת הגט דכתיב וכתב דהיינו דלריך דוקא כתיבת הבעל או שלוחו אם כן בלא"ה פסול הויה דקול סופרין מקרין או הויה דמלאו בן עירו וא"ל שמי כשמך כו' דהא לא נכתב בשליחות הבעל, וכבר תמה בזה התו"ג, ואין לתרץ דמייירי בגוונא שאותו סופר היה באמת שליה לכתיבת גט בשביל אדם זה רק שאותו גט כתבו להתלמד או בשביל אחר ששמו כשמו, דיש כאן שלוחות, ופסול רק משום שלא לשמה, דז"ל כיון דאותו גט לא נכתב לשם עשיית שליחותו אין בזה ג"כ תורת שליחות להבעל הזה שהרי צפירוש עשאו בשביל שליחות דאיש אחר, או להתלמד, ותירץ התו"ג דמייירי שאותו סופר היה שליה גם לגרש אשתו של זה וכה"ג הוא כהבעל עלמנו והוא בעל הגירושין וא"ל שוב שיקבע השליחות על כתיבתו זו וכמו אילו הבעל עלמנו כתב גט להתלמד או לחצירו דלא פסיל אלא מדין לשמה אבל שפיר קרינן זיב "וכתב" דהא המגרש הוא שכתבו וה"כ השליח שנעשה בעל המגרש ע"ש ונראה דזהו כשיעור הסוברים דהשליח נעשה בעלמנו בעל המעשה וכמוכן ויהי מוכרח לפ"ז דלהסוברים דלריך שליחות לכתיבת הגט ע"כ דסברי דהשליח נעשה בעל המעשה.

(ח) ובר"ם השולח דחקנו חכמים שלא יבעל הגט שלא בפני השליח

וקסבר רש"י דבעלו אינו מצטעל ואמרין דל"ג דההוא גברא דאשקלי ר"י דמן אושא ואמר לשלוחין זילו אטמורו וכתבו והיינו משום דסבר כרש"י דבעלו שלא בפני שליה אינו מצטעל, וקשה דהכי שאת השליחות אינו יכול לבעל, מ"מ הא יכול למסור מודעה על הגירושין שהוא אנוס בהם וממילא הגירושין צעלים אע"פ שהשליחות לא צעלה דגם מעשה השליח אינם מועילים היכא שהמשלח אינו רוצה בהגירושין והוא אנוס עלי' דאין אדם מגרש אלא לרצונו ורחיטי בתו"ג סי' קמ"א סעיף ס' דהוכיח מזה דלא מהני מודעה אלא קודם שעשה שליח, אבל אחר שעשה שליה לא מהני מודעה כלל ע"ש ולריך טעמא דהא פשיעא דא"ה לגרש צע"כ, ונראה דמוכח מזה שהשליח עלמנו כבר נעשה צעלים לגרש והוא מגרש מכה עלמנו וכיון שהשליח רוצה ומגרש מרצונו סגי בהכי, אבל אי הבעל המשלח הוא המגרש ע"י שלוחו קשה עובא האריך מועיל הגירושין כשמצטעל בפני אחרים נהי דצטעול לא מהני, מודעה מיכו הוי, ונראה דמ"מ שפיר מהני מכה תקנת ר"ג דהא אפקועינהו רבנן לקדושין דידי' וממילא גם המודעה אינה פוסלת דהא לאו מכה הגט מהגרשת אלא מהפקעת הקידושין מעיקרא ויש לפלפל עוד בזה וקלרתי.

(ט) ובגמ' נדרים דל"ו בבה דתנן דהמודר הנאה מחצירו תורם את תרומתו לדעתו ומפרשינן דמייירי בשהבעלים אמרו כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום דכה"ג מהני תרומת האחרים ומ"מ אין זה נקרא מהנה לחצירו, ודעת התוס' בחד תירוצא בגיטין דס"ו א' [במתני' דכל השומע קולו] דכה"ג אין זה שליחות אלא נתינת רשות ומש"ה מותר במודר הנאה ולא נקרא מהנה, ובחד תירוצא כתבו התוס' דכל הרוצה לתרום יבוא ויתרום הוא שליחות מעליא ואפי"ה שרי במודר הנאה כיון שאינו מצוהו בפירוש וע"י בהר"ן ז"ל שם בגיטין ונדרים

וברמב"ן ז"ל דנחלקו בזה הראשונים ז"ל, ואמרתי בילדותי דבהא פליגי, שאם נאמר דענין שליחות הוא שנעשה השליח יד המשלח נמצא דמה שנעשה שליה הוי נתינה מהשליח להמשלח, דהיינו שהשליח משעבד לו ידו להיות כיד המשלח וזה ודאי מקרי מהנה דהוי כאלו נותן לו עבד לשמשו, וצ"כ ז"ל דכל הרוצה לתרום אין זה שליחות אלא נתינת רשות וסגי להפרשת תרומה נתינת רשות בלא שליחות כשיטת הרמב"ן ז"ל, אבל אם נאמר דהשליח נעשה צעלים למעשה זו א"כ אין כאן שום מהנה מהשליח להמשלח ואדרבה המשלח הוא הנותן מהנה לשליח שנותן לו כח צעלות לעשות מעשה זו, וא"כ אפילו הוא שלוחו אין זה מהנה בזה שהוא נעשה שליה שלו, רק דהיכא שמלווהו צפירוש והשליח עושה רצונו, אסור, דנהי דבהתהוות השליחות אינו מהנה להמשלח מ"מ צקיום השליחות ודאי מהנהו שהרי הוא עושה מה שחצירו רוצה לו, אבל כשאמר כל הרוצה להפריש יבא ויפריש שלא ביקש משום אדם לעשות מעשה זו, רק נתן להם כח שצ"כ ירצו וכולים לעשות שפיר שרי אע"פ שהוא מדין שליחות שעלם התהוות שליה אינו כנתינת עבד להמשלח אלא אדרבה השגת צעלות מהמשלח.

(י) ובקידושין ד"ז צעי רבא שתי צנותיך לשני בני צפרועה בחר נותן ומקבל אזלינן והא איכא או דלמא בחר דידהו כו' וכתבו התוס' ד"ה שתי כו' דמייירי שהצנות קטנות דכסף קדושין דאב ינבו והוי מקבל אחד דאי הצנות גדולות והאב אינו רק שליה פשיעא דלריך שתי פרועות דשליח לא עדיף מדידהו, ובחר נותן דקאמר לאו דוקא דהא לבניו אינו מקבל אלא בתורת שליחות ופשיעא דלריך מלד הנותן שתי פרועות, אולם התוס' רי"ד ז"ל כתב דבחר נותן נמי דוקא הוא דכיון שהאב הוא שליה של שניהם והוא חד גברא סגי בפרועה אחת מלד הנותן ע"ש ונראה דתלוי בה"ל דאי המשלח עושה החלות ע"י מעשה

שלוחו פשיעא דלריך שתי פרועות דהא שתי משלחים הם אבל אם נימא דהשליח נעשה צעלים לקדש נמצא דהאב עלמנו יש לו הכח לקדש נשים בשביל בניו והוא חד קונה בשביל שניהם ז"ל דסגי בחד פרועה [ס"ו] זה הוא ליקוט ממש"כ צמנים שונים ומהם ודאי כמה דצרים בלא עיון הראוי וגם כעת לא עיינתי בהדברים כראוי וכל הדברים אינם אלא להעיר בלבד.]

סימן כא

בענין מכירי כהונה

ב"ב קכ"ג ע"ב ת"ר הבכור נוטל פי שנים צרוע לחיים וקובה וכו' האי ארוע לחיים וקובה כ"ד אי דאתי לידה דאצובון פשיעא ואי דלא אתי לידה דאצובון ראוי הוא וכו' הכא במכירי כהונה עסקינן ודאישתהוב צחוי אצובון כו' ובתוס' ד"ה הכא כו' בכל דוכתא עבד מכירי כהונה מוחזק צפי' כל הגט המלוה משות את הכהן ואת הלוי והיינו טעמא שזכו מתנה מועטת ואסור לחזור בו ואפילו בדברים בעלמא ואע"פ שאם רצה יכול לחזור בו מ"מ כל כמה דלא דר הוי כמוחזק כו' עכ"ל והעיר ידו"ג מעב"ת (שליט"ה) ז"ל כיון דאין זה קנין רק מוחזק מטעם שאסור לחזור בו האריך אמרין בגיטין שם דבמכירי כהונה יכול הכהן ליתן דמיהן הלא כל כמה דלא זכה הכהן במת"כ צקנין אינו יכול למוכרו ואכתו לא מקיימי הבעלים מלות נתיבה, ובאמת לענ"ד מסוגיא דכ"ב גופא מוכרח לכאורה דבצר קנאה הכהן דאס"ד דלא קנה מה בצך דהוי כמוחזק אעו אם יהא תפוס בדבר הפקר שאינו שלו שייך בזה דין ירושת בכורה, ובקל"ה"ח סימן רע"ח ס"ק ע"ו הוכיח באמת מהא דמוכרי כהונה, דשייך ירושת בכורה גם דבצר שלא זכה בו רק